

Bessenyei Vanda (Szegedi Tudományegyetem)

Variációk egy témára: a csehszlovák állambiztonság korai fejlődése a magyar állambiztonsággal összehasonlításban

A kelet-közép-európai szovjet típusú rendszerek egyik legfontosabb kohéziós eszközeiként a politikai rendőrségek álltak a kommunista pártok rendelkezésére. Tevékenységük legkorábbi időszakában a múlt, és különösen a második világháború alatti rendszerek kiszolgálóinak és kollaboránsainak felelősségre vonása, később pedig az állam elleni bűncselekmények üldözése és kivizsgálása, az új „népi demokráciák” védelme lett a feladatuk. A rendeletekben és törvényekben deklarált feladat felszíne alatt azonban mögöttes tartalom és politikai cél is meghúzódott.

Az általános, ám téves nézet szerint a formálódó szovjet típusú rendszerek 1945-től „egy az egyben” átvették Szovjetunió politikai rendőrségének intézményrendszerét. Valójában azonban a szovjet típusú állambiztonságok a mintát saját adottságaikhoz igazítva igyekeztek politikai rendőrségeiket kiépíteni és működtetni, éppen ezért az egyes államok szervezetei közt a hasonló vonások mellett jelentős eltérések is megfigyelhetők.

Előadásom célja, hogy a cseh, szlovák és magyar nyelvű szakirodalom, illetve levéltári források alapján vázoljam fel a csehszlovák állambiztonsági modell elsőre akár kaotikusnak tűnő fejlődését, valamint párhuzamba állítsam a magyar politikai rendőrség intézményrendszerének kiépülésével 1945 és 1953 között. Hasonlóságai és különbségei ugyanis sok esetben adják meg az alapját a kapcsolatuk milyenségének, módszereikben és a koncepciók eljárásaik kezelésében tapasztalható sajátosságoknak, de a csehszlovák és magyar államszocialista berendezkedés eltéréseire is reflektálnak.

Biró Botond (Eötvös Loránd Tudományegyetem)

Montázs és Történetiség Radu Jude filmjeiben

A dolgozatban politikai-esztétikai fogalmakkal elemzem a kortárs román film történelemről való mozgóképi gondolkodásában bekövetkezett változást. Az elemzés tárgyát Radu Jude, kortárs román filmrendező azon filmjei képezik, amelyek az esszéisztikus filmformát alapul véve, a történelmi és a történeti múlttal való kapcsolatteremtésre tett kísérletként értelmezhetőek. Elemzésemben a meglévő akadémiai recepcióval szemben, az alkotások mo-